

Bijzondere Kamercommissie
18 november 2010
Mgr. Luysterman

**INITIATIEVEN VAN DE BELGISCHE BISSCHOPPENCONFERENTIE
IN VERBAND MET SEKSUEEL MISBRUIK IN DE KERK**

TELEFOONLIJN VOOR MELDING MISBRUIK

1. In 1997 stelde kardinaal Danneels voor die telefoonlijn op te richten. Alle leden van de conferentie gingen akkoord.
2. De uitsluitende bedoeling was: het slachtoffers gemakkelijker maken klacht neer te leggen bij het gerecht of eventueel bij een religieuze overheid.
3. Bisschop Luysterman werd belast met de uitvoering van de beslissing.
4. Mevrouw De Weert-Bernaerts uit Gent heeft die tweetalige lijn bestuurd vanaf het begin tot aan de huiszoeking in het aartsbisdom en bij de commissie Adriaenssens.
5. Een aantal andere dames hebben haar daarbij geholpen.
6. Ze heeft meer dan eens hierover op radio en televisie uitleg gegeven.
7. Er is heel lang via Kerk en Leven, Dimanche, diocesane jaarboeken en andere kanalen bekendheid gegeven aan het initiatief.
8. Men kon zich anoniem tot die lijn wenden indien men dat wenste.
9. In elk bisdom werden drie personen gevonden naar wie de bedienaar van de telefoonlijn kon verwijzen om de slachtoffers verder te helpen: een advocaat indien ze bereid waren gerechtelijke stappen te ondernemen, een psycholoog indien ze medische of psychologische bijstand verlangden, iemand die in nauw verband stond met de kerkleiding indien ze de bisschop of een hogere religieuze overste wilden benaderen.
10. Het werd hen telkens aangeraden zich tot het gerecht te wenden indien dat mogelijk was (soms was de dader al overleden)
11. Er kwamen veel meer meldingen binnen uit vroegere jaren dan uit de periode waarin het meldpunt heeft bestaan.
12. Er was een piek in het begin (zaak Dutroux) en na de zaak Vangheluwe. Toen had de aartsbisschop de slachtoffers tweemaal publiek opgeroepen om zich te melden. Sommigen belden ook dan eerst de telefoonlijn.

COMMISSIE VOOR BEHANDELING MISBRUIK

1. In 1999 stelde kardinaal Danneels voor een commissie op te richten naar het voorbeeld van wat men in een aantal andere landen al had gedaan. Alle leden van de conferentie gingen akkoord.
2. De bedoeling was dubbel. Eén: de slachtoffers, die niet in persoonlijk contact wilden of konden treden met een bisschop of hogere religieuze overste, gelegenheid bieden om zich toch met hun klacht tot de Kerk te wenden. Twee: de bisschoppen en hogere religieuze oversten gelegenheid bieden om zaken, die hen gemeld werden en die ze te ingewikkeld vonden om ze zelf te kunnen behandelen, door die instantie tot een goed einde te laten brengen.
3. Bisschop Luysterman werd belast met de uitvoering van de beslissing. Hij bracht minister van justitie Verwilghen op de hoogte van het initiatief. De minister vond het een goed initiatief.
4. Hij hield een groot aantal voorbereidende vergaderingen met rechtsgeleerden en magistraten om de formule te vinden die moest uitsluiten dat de buitenwereld zou kunnen menen dat een soort parallelle justitie werd opgericht. (Verstegen, KUL; Borrás UCL - Bosly, UCL - Torfs KUL - Van Neste, UFSIA – Magistraten Beaucourt en Van Bossuyt)
5. Daarna werden statuten opgesteld waarin de grootste zorg werd besteed aan de uitsluiting van interpretatiemogelijkheden die er zouden op wijzen dat de Kerk hier haar rol en bevoegdheid te buiten ging.
6. Het document 'Behandeling van klachten wegens seksueel misbruik in de pastorale relatie' van 23 februari 2000 drukt het uit als volgt: In de inleiding, alinea 8: " Wanneer het om strafbare feiten gaat, mag het voorbereiden van een interne kerkelijke maatregel niet verkeerd begrepen worden. De hulpzoekende kan zich ten allen tijde tot het gerecht wenden. De vertrouwenspersoon evenals de commissie moeten hem of haar in elk geval op deze mogelijkheid wijzen"
In het statuut, artikel 19§2 : "De klagende partij wordt gehoord. Zij wordt bij de aanvang van het onderzoek gewezen op de mogelijkheid om zich te wenden tot het gerecht."
7. Bisschop Luysterman stuurde het eerste exemplaar aan minister van justitie Verwilghen, die hierop niet antwoordde.
8. Zes leden voor behandeling van Vlaamse dossiers en zes voor die van Franstalige dossiers werden gevonden plus een voorzitter voor beide kamers: mevrouw Godelieve Halsberghe uit Brussel.
De commissie heeft niet kunnen werken zoals we ons dat voorgesteld hadden. Mevrouw Halsberghe, zelf een ere-magistrate, vatte haar taak op zoals een rechter dat zou doen. Ze onderzocht de gevallen samen met een tweede juridisch geschoold lid van de commissie en gaf nadien haar beslissing door aan de betrokkenen en aan de bisschop of de religieuze hogere overste. Daardoor ontbraken weleens de benaderingen van een zaak vanuit andere disciplines. De overige leden werden overigens ook maar op de hoogte gebracht nadat de beslissingen gevallen waren. De bisschoppen en de hogere religieuze oversten hadden eerder verwacht vroeger bij de zaak betrokken te worden en rekenden meer op een gegrond advies dan op een beslissing van de commissie. Zo groeide langzamerhand een kloof tussen beide groepen die aan het einde geleid heeft tot het ontslag van mevrouw Halsberghe en de oprichting van een nieuwe commissie.
9. Mevrouw Halsberghe nam ontslag in 2008 en kreeg in die acht jaar slechts dertig dossiers te verwerken. Twee daarvan werden haar door een bisschop overgemaakt, de andere kwamen van de slachtoffers zelf. Slechts enkele betroffen actuele gevallen.

10. In het licht van de gebeurtenissen in 2010 is dat natuurlijk heel eigenaardig, maar het gaf de bisschoppen de indruk dat het fenomeen tamelijk beperkt bleef. Zij zelf ontvingen ook weinig klachten en zo leek dat ook bij het gerecht te zijn. Niets liet de honderden klachten van 2010 voorzien.
11. Ik besprak indertijd het initiatief met enkele raadsheren die nogal wat bezwaren hadden tegen de oprichting van een commissie: verdenking parallelle justitie, verplichting leden commissie om onder ede te getuigen indien civiel proces zou volgen.. .
12. In een nota van 28 oktober 1999 heb ik gepleit voor een adviesgroep aan bisschoppen en hogere oversten in plaats van een commissie. Een voorzitter zou aan één of twee leden opdracht geven een bepaalde zaak te onderzoeken en vlug advies te verstrekken. Er zouden leden kunnen gevonden worden die anders wegens hun publieke functie niet konden meewerken. Men zou ook zaken kunnen bespreken die in een bisdom voorkomen maar waarbij de daders geen band hebben met het bisdom. In de B.C. van 4 november is de weg van de commissie toch behouden.